

ЗМІСТ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ НА ТЕМУ «СІМ'Я» З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

CONTENT AND METHODS OF CONDUCTING A CLASS IN UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE ON THE THEME "FAMILY"

Трумко О.М.,
orcid.org/0000-0003-3816-6164
кандидат філологічних наук,
науковий співробітник

*Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою
Національного університету «Львівська політехніка»*

У статті представлено проект заняття з української мови як іноземної на тему «Сім'я». Заняття складається з таких навчальних етапів: актуалізація опорних знань і вмінь, засвоєння нових знань, формування вмінь і навичок, корекція та підсумки. На цих етапах студенти займаються такими видами мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, письмо та говоріння. Граматичний компонент заняття – вивчення особливостей відмінювання власних назв в українській мові. Застосовано інтегративний підхід, що передбачає засвоєння в межах теми «Сім'я» творів з української літератури, отримання знань про український кінематограф, деякі аспекти психології та соціології. Заняття розраховане на студентів, які опановують українську мову як іноземну на рівні B2.

Ключові слова: українська мова як іноземна, структура заняття, види мовленнєвої діяльності, інтегративний підхід.

В статье представлен проект занятия по украинскому языку как иностранному на тему «Семья». Занятие состоит из таких учебных этапов: актуализация опорных знаний и умений, усвоение новых знаний, формирование умений и навыков, коррекция и итоги. На этих этапах студенты занимаются такими видами речевой деятельности: чтение, аудирование, письмо и говорение. Грамматический компонент занятия – изучение особенностей склонения имен в украинском языке. Примененный интегративный подход предполагает усвоение в рамках темы «Семья» произведений украинской литературы, получение знаний об украинском кинематографе, некоторых аспектах психологии и социологии. Занятие рассчитано на студентов, которые осваивают украинский язык как иностранный на уровне B2.

Ключевые слова: украинский язык как иностранный, структура занятия, виды речевой деятельности, интегративный подход.

The article presents a plan of the class in Ukrainian as a foreign language on the theme "Family". The class includes the following educational stages: updating basic knowledge and skills, mastering new knowledge, formation of skills and abilities, correction and summarizing. At these stages, students engage in such types of speech activities as reading, listening, writing and speaking. The grammatical component of the class is the study of the features of the declension of proper names in Ukrainian. An integrative approach has been applied that involves learning works of Ukrainian literature within the theme "Family", gaining knowledge about Ukrainian cinema, some aspects of psychology and sociology. The lesson is designed for students who study Ukrainian language as a foreign at the level of B2.

Key words: Ukrainian as a foreign language, structure of a class, kinds of speech activity, integrative approach.

Постановка проблеми. Збільшення кількості охочих вивчати українську мову створює запит на методичні матеріали з української мови як іноземної (УМІ). Питання особливостей організації заняття з УМІ, методики проведення говоріння чи читання в іншомовній аудиторії, вивчення граматики [1; 2; 3; 4] вже були об'єктом аналізу. Також фахівці з УМІ розробили систему вправ для інтегрування в навчальний процес творів української літератури (Т. Шевченко «Катерина», Л. Українка «Лісова пісня») [5; 6], рекламних текстів чи пісень [7; 8]. Вони запропонували завдання для вивчення лексики зі сфери музейництва й архітектури [9; 10], назв професій [11] тощо.

У студентській аудиторії викладачі послуговуються підручниками «Крок» (МІОК) та «Яблуко»

(УКУ). Проте матеріалів для такого рівня володіння українською мовою як іноземною, як B2, недостатньо.

Постановка завдання. Мета статті – запропонувати проект заняття з УМІ на тему «Сім'я» для аудиторії, що опановує українську мову на рівні B2.

Навчальний матеріал уроку підготовлений відповідно до Стандартизованих вимог до рівнів володіння українською мовою як іноземною A1–C2 (укладачі: О. Синчак, Д. Мазурик, Г. Бойко, О. Антонів), схвалених рішенням колегії Міністерства освіти і науки України (протокол від 22.05.2018 № 5/1-7). Завдання апробовано на заняттях зі студентами XI Міжнародної літньої школи україністики «Крок до України» (липень 2018 р.), організованої та проведеної

Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка», та на заняттях з УМІ у студентів 3 курсу спеціальності «Будівництво та інженерія довкілля» НУ «Львівська політехніка».

Виклад основного матеріалу. Основна мета заняття на тему «Сім'я» – це розвиток комунікативних умінь студентів-іноземців, вивчення особливостей родинних стосунків, історії родини та її походження, питання конфліктів у сім'ї та взаєморозуміння між поколіннями (її формуємо відповідно до Стандартизованих вимог до рівнів володіння українською мовою як іноземною А1–С2). Лексичні одиниці, що позначають членів сім'ї / родини, студенти засвоїли на попередніх рівнях, тому нашим завданням у процесі заняття є їх поглиблення. Обсяг заняття розрахований на чотири академічні години.

Заняття складається з таких навчальних етапів: актуалізація опорних знань і вмінь, засвоєння нових знань, формування вмінь і навичок, корекція та підсумки. На цих етапах студенти займаються такими видами мовленнєвої діяльності, як: читання, аудіювання, письмо та говоріння.

На першому етапі (актуалізація опорних знань і вмінь) необхідно створити відповідну навчально-мовленнєву ситуацію, що допоможе студентам продемонструвати вже наявні у них знання. Доцільно запропонувати їм продовжити речення «Сім'я – це...».

Наступний етап – це читання тексту. Пропонуємо адаптований уривок із п'єси Олексія Коломійця «Дикий ангел». Це дасть змогу інтегрувати у процес вивчення мови українську літературу та кіномистецтво, адже у 2011 р. український режисер Іван Войтюк зняв художній фільм «Планом Ангел» за мотивами цієї п'єси. Головну роль у фільмі виконує знаменитий український актор Богдан Ступка, на постаті якого варто зупинитися додатково під час заняття.

Текст для читання. (Платон – батько, Уляна – мати, Петро, Федір, Павлик – сини, Таня – дочка, Ліда – Петрова дружина, Оля – Павликова дружина).

Ліда: – У вас мовби маленька неприступна фортеця. Спокій і якесь особливе відчуття безпеки. В минулий приїзд на вулиці мене застала гроза... Я так злякалася! А забігла сюди, у двір, – і страх пропав. Наче громи і блискавиці боялися сюди вдарити.

Таня: – Якщо тато були вдома, звичайно, побоялися.

Уляна: – Коли вже тобі так усе подобається, то в нас би й відпочила, а не їхала на курорт.

Ліда: – Море...

Федір: – Скільки ж ти, Лідо, не добула на курорті?

Ліда: – Сім днів... Захотілося вас провідати, і за домом скучила. За Петром...

Уляна: – Петро і минулий рік, і цей без відпустки, хоч би до нас навідався.

Федір: – Запанів Петро.

Уляна: – Хіба можна так на брата?

Федір: – Можна.

Уляна: – ... Павлику, поїдемо завтра на базар?

Павлик: – Категорично ні!

Федір: – Таню, поїдь завтра на базар.

Таня: – Кому тато скаже, той і поїде.

Ліда: – «Як тато скаже!» Петро і нашому синкові співав ту пісню, що ви маленькими співали...

Уляна: – ... Таню, клич батька – пора обідати.

Таня: – Пане президент, обід подано.

Платон: – ... А ти чого, Павлику, задумався? Пообідай, а потім думай, коли є про що.

Павлик: – Я женюся!

Платон: – Дурні жарти.

Павлик: – Я без жартів... Ми вже записалися.

Таня: – Може, й весілля згуляли?

Павлик: – Згуляли!

Уляна: – Люди добрі, що ж воно робиться в світі білому?

Федір: – Нічого особливого – дитя женилося!

Ліда: – Як же так, без батькового дозволу?

Павлик: – Знав... не дозволите.

Платон: – Своїм сказати треба було.

Таня: – Звичайно, безглуздо одружуватися, не маючи нічого за душею. Але ж кажуть: з милим рай і в курені.

Платон: – Ледар і дурень надумали таке безглуздя. «В курені». В курені живуть злидні, а злидні перегризують горло коханню, хоч би яке воно було! Є в тебе дах над головою?! Зможеш прогудувати, одягнути дружину свою?.. Думав, як жити?

Павлик: – Думав.

Платон: – З чужої миски годувати дружину?

Таня: – Напалися на хлопця. Може, невісточка така красуня, що всі навколішки перед нею станемо. Де вона тепер, Павлику?

Павлик: – Тут чекає.

Таня: – Хай знайде.

Уляна: – ... Як же тебе звать, дівчино?

Оля: – Оля.

Уляна: – Просимо до столу.

Ліда: – Сідай, Олю, біля мене. – Я теж їхня невістка. Дві невістки на одному стільці. Тісно, але зручно, у випадку чого, вдвох відбиватися будемо. Пообідаємо, розмова краще піде...

Таня:– Ти, Олю, вже зорієнтувалася, хто є хто? Я – Таня, сестра твого Павлика. А це – Ліда, дружина нашого старшого брата Петра. А ото, до хати пішов, Павликів тато. Наш батько!

Ліда: Здається, гроза пройшла мимо. Платон Микитович угамувався.

Уляна: – Якби-то.

Платон: – *Ось твої речі, Павле. Бери – і в добру путь! Живіть!*

Уляна: – *Куди ти його витихаєш?! Отямся, Платоне!*

Платон: – *Сам себе випхав. Оженився, своя сім'я, своє життя. Не радився з нами – виходить, у нього свої плани. Обрав дорогу – хай іде!*

Уляна: – *Горенько! Куди ж їм іти?*

Платон: – *Вибрав свою дорогу, хай іде, і квит! Отак, синку! Живи своїм розумом.*

Оля: – *Може, ти лишайся, а я піду.*

Павлик: – *Ходімо?*

Уляна: – *Синку, почекай! Платоне, зупини! Павлику!*

Федір: – *Це вже занадто, тату.*

Ліда: – *Невже ви любові й жалю до сина не маєте? Куди вони всі?.. [12].*

Далі пропонуємо студентам обговорити поведінку героїв п'єси, особливості стосунків між батьками та дітьми в сім'ї Ангелів, висловити думку щодо вчинку Павлика, можливо поділитися власними міркуваннями та досвідом тощо.

Наприклад, можемо виконати вправу «**Правда чи ні**».

	Так	Ні
Головними героями п'єси є сім'я Ангелів.		
Ліда – донька Платона Ангела.		
Петро – брат Федора.		
Павлик радо погоджується поїхати на базар.		

«Як тато скаже!» – це вірш, який розказують у сім'ї Ангелів.		
Павлик повідомив батькам про те, що одружився.		
Дружину Павлика звати Таня.		
Вчинок Павлика сподобався батькові.		
Батько вигнав сина з дому.		

Звертаємо увагу студентів на наявність в українській мові повних і коротких форм імен (Лідія – Ліда, Ольга – Оля, Тетяна – Таня). Проте багато коротких форм імен, які ми часто чуємо в повсякденні, є кальками з російської мови. Мовці вживають Вася замість Василько, Діма – Дмитрик, Гриша – Грицько, Катя – Катруся, Коля – Миколка, Маша – Марійка, Марічка, Наташа – Наталка тощо [13]. Проведіть в аудиторії блиц-опитування.

З'ясуйте, які імена студенти говорять неправильно та виправте їхні мовні помилки.

Актуальним під час опрацювання теми «Сім'я» є вивчення особливостей відмінювання імен, по батькові та прізвищ. Правила відмінювання подаємо у вигляді таблиць. Наприклад, в одній із таблиць представлено закінчення прізвищ прикметникового походження.

Обов'язково студентам-іноземцям слід наголосити на тому, що в українській мові жіночі прізвища, які закінчуються на приголосний (*Марнишин*) та -о (*Ткаченко*) не відмінюються, а в подвійних прізвищах відмінюються обидві частини.

Після ознайомлення із граматичним явищем виконуємо завдання на закріплення знань.

1. Заповніть пропуски у тексті, поставивши власні назви у потрібній відмінковій формі.

Нещодавно в моїй сім'ї виник конфлікт. Батьки не підтримують мого прагнення стати філологом. А я з дитинства закохана

Таблиця 1

Відмінювання прізвищ прикметникового зразка

	Прізвища прикметникового походження			
	ч. р.		ж. р.	
Н. в.	-ий	-ій	-а	-я
	Швидкий	Горішній	Швидка	Кутня
Р. в.	-ого	-ого	-ої	-ої
Д. в.	-ому	-ому	-ій	-ій
З. в.	-ого	-ого	-у	-ю
О. в.	-им	-ім	-ою	-ою
М. в.	-ому	-ому	-ій	-ій
К. в.	-ий	-ій	-а	-я

в українську літературу. *Обожнюю твори* _____ (Микола Куліш) *Миколи Куліша*, (Любка Дереш) та _____ (Оксана Забужко). *Мрію стати письменницею і писати поезію, так само як* _____ (Леся Українка), _____ (Олександр Олесь) і _____ (Василь Стус). *Або, можливо, стану драматургом і буду в одному ряду з* _____ (Іван Карпенко-Карий) та _____ (Олександр Ірванець). *Ще мрію, що на моїх творах будуть виростати діти, як я колись на* _____ (Всеволод Нестайко), _____ (Марко Вовчок) та _____ (Олена Пчілка). *Вірю, я скажу нове слово в українській літературі як це вдалося* _____ (Юрій Андрухович), _____ (Ігор Калинець) та _____ (Марія Матіос).

2. Провідмініайте імена та по батькові героїв п'єси О. Коломійця «Дикий Ангел».

Наступний етап заняття – це аудіювання. Відповідно до Стандартизованих вимог до рівнів володіння українською мовою як іноземною для аудіювання пропонуємо текст про конфлікт поколінь.

Тест для аудіювання. *Батьки та діти... Конфлікт старших і молодших незмінно присутній на всіх рівнях та у всіх сферах. Починаючи від побутової дрібниці, закінчуючи різними поглядами на соціальні події. Чому трапляється, що ми часто суперечимо і сваримося з дорогими та близькими для нас людьми?*

Справа не в конкретних людях, а в тому середовищі, в якому вони ростуть та розвиваються. У 1991 році одночасно і незалежно один від одного двоє американських вчених Вільям Штраус і Нейл Хоув спробували зрозуміти сутність такого явища, як конфлікт поколінь. Проаналізувавши великий масив матеріалу, вони виділили 5 поколінь. Період функціонування кожного покоління – приблизно 20 років.

X – це особи, які народилися між 1963–1975 роками. Це покоління, яке має різнопланові погляди на життя, не боїться змін і залишає за іншими людьми можливість вибору. Розвиток телекомунікацій призвів до глобальної інформатизації, технічної освіченості та прагнення вчитися протягом усього життя. У духовному розвитку можемо спостерігати певну неформальність поглядів і приналежність до різних субкультур. X прагматично, певною мірою навіть скептично, оцінюють події та надіються виключно на себе. Те, що було цінним для попереднього покоління (будинки, робота, сім'я як осередок суспільства),

для них є дріб'язковим і не вартим уваги. Тому це покоління зайняте постійним пошуком чогось кращого у світі та свого місця на Землі. При цьому X надзвичайно гнучкі, для них немає проблеми у тому, щоб якимось змінюватися. Основною їхньою метою є наполеглива праця та досягнення індивідуального успіху. Вони більше не бачить сенсу в побудові будь-яких колективних цілей та завдань. Успіх кожної окремої особистості набагато важливіший за спільну працю.

Y – це покоління, людей народжених на початку 80-х років, яке не любить суворох рамок, а тому гнучкий графік роботи та комфортні умови праці – обов'язкові умови високої продуктивності. Основні цінності Y – громадянський обов'язок, мораль, відповідальність, наївність, вміння підкорятися, негайна винагорода.

Представники покоління Y дуже вільні. Дивлячись на розвиток сучасних технологій, покоління Y переконується, що немає нічого неможливого – сьогодні цього немає, а завтра це винайдуть, виростять, побудують. Це покоління, яке обожнює вчитися, однак цей процес для них абсолютно відмінний від X. Навчання Y розуміють як щось цікаве та самобутнє. Те, що раніше можна було дізнатися виключно від вчителів та викладачів, для Y стає легкодоступним. Це зумовлює ще одну рису Y покоління – надмірну довіру до інформації, що подана на онлайн-сервісах, особливо без наявності будь-якої цензури на неї.

Y розвивається горизонтально, а не по вертикалі. Намагаються одночасно отримати досвід у декількох сферах. Матеріальні цінності, вплив і влада менше цікаві Y, ніж різноманітність емоційного досвіду.

Негативною характеристикою Y покоління є те, що вони прагнуть мати все й одразу. Якщо кар'єра для них є надзвичайно важливою, то тривалий розвиток, професійне зростання – це щось абсолютно безглузде. Y ніколи не були зацікавлені у тяжкій праці та довготривалому процесі отримання найкращої посади. Вони хочуть отримати все тут і зараз.

Отже, різні культурні епохи сприяли формуванню різного світогляду. Те, що вважалося нормальним для старших, стало абсолютно незрозуміло для молодших. Старше покоління часто не може перебудуватися та прийняти ті правила, за якими живуть їхні діти.

Конфлікти поколінь обумовлені не різницею у віці, а відмінністю цінностей. Якби було інакше, люди, досягаючи певного віку, набували б цінності, характерні, скажімо, для їхніх бать-

ків. Але цього не відбувається, діти не стають такими самими, як їхні батьки.

Основні цінності формуються в період з до 12–14 років, продовжуючи доповнюватися іншими протягом усього життєвого шляху людини. Тому, дорогі батьки та діти, закликаємо вас не принижувати один одного непотрібними сварками, а просто прийняти, що є інші, не схожі на вас люди, навіть якщо вони для вас найближчі. Покажіть позитивний приклад, але не намагайтеся переробити сприйняття інших [14; 15].

Пропонуємо такі завдання до тексту.

1. Допишіть речення.

Конфлікт старших і молодших незмінно присутній на всіх рівнях та у всіх сферах.

Двоє американських вчених Вільям Штраус і Нейл Хоув спробували зрозуміти сутність такого явища, як ...

X – це покоління, яке має різнопланові погляди, не боїться змін і залишає за іншими людьми ...

X прагматично, певною мірою навіть скептично, оцінюють події та надіються ...

X надзвичайно гнучкі, для них немає проблеми у тому, щоб ...

Основні цінності Y покоління громадянський обов'язок, мораль, відповідальність, наївність, вміння ...

Це зумовлює ще одну рису Y покоління – надмірну довіру до інформації, що подана на онлайн-сервісах, особливо без наявності ...

Негативною характеристикою Y покоління є те, що прагнуть мати ...

Старше покоління часто не може перебудуватися та прийняти ті правила, за ...

Основні цінності формуються в період з до 12–14 років, продовжуючи доповнюватися іншими протягом ...

Покажіть позитивний приклад, але не намагайтеся

2. Встановіть, які характеристики належать X поколінню, а які Y.

	X покоління	Y покоління
Не бояться змін.		
Не люблять суворих рамок.		
Віряють, що немає нічого неможливого.		
Залишають за іншими людьми право вибору.		
Надмірно довіряють інформації.		

Прагнуть розвивати емоційний досвід.		
Хочуть мати все й одразу.		
Прагнуть вчитися протягом усього життя.		
Не зацікавлені у важкій праці.		
Скептично оцінюють події.		
Обожнюють вчитися.		
Належать до різних субкультур.		
Шукають своє місце у світі.		

3. Розкажіть про покоління Z. Порівняйте його характеристики з рисами поколінь X та Y.

На етапі говоріння пропонуємо студентам підібрати варіанти відповідей на такі запитання:

Яке місце у Вашому житті посідає сім'я?, Чи уявляєте Ви своє життя без сім'ї?, Якою є Ваша сім'я?, Якби Ви окреслили Ваші стосунки з батьками?, Чи довіряєте Ви батькам свої таємниці?, Якщо у Вас виникають труднощі, то Ви просите допомогу у батьків?, Що Вам найбільше не подобається у Вашій сім'ї?, Чи часто у Вашій сім'ї виникають конфлікти?, Як між членами Вашої сім'ї розподілені обов'язки?, Чи хотіли б Ви, щоб Ваша майбутня сім'я була схожою на ту, в якій Ви виховуєтеся?.

Наприклад: Яке місце у Вашому житті посідає сім'я?

головне другорядне жодного

Далі потрібно дати відповіді. Свої результати порівняти з відповідями однокласників та оформити їх у вигляді діаграм і графіків. Зробити презентацію. Виконання цієї частини вправи може бути домашнім завданням. І вже на наступному занятті студенти презентуватимуть результати своїх міні-досліджень і знання особливостей відмінювання числівників.

Розвиткові навичок письма сприятиме таке вправа:

Напишіть історію вашої родини та походження вашого прізвища. Для цього скористайтеся інтерактивними картами.

Висновки. Отже, запропонований проект уроку сприяє засвоєнню мовленнєвих навичок в іншомовців із теми «Сім'я», а запропоновані вправи розвивають їх мовленнєву компетенцію. Даний проект заняття може слугувати зразком для напрацювання фахівцями з УМІ методичних розробок на рівні В2.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Палінська О. Урок української: принципи оптимізації роботи на занятті з української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2009. Вип. 4. С. 51–58.
2. Судук І. Особливості вивчення діалогічного мовлення на заняттях з української як іноземної. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. С. 32–41.
3. Бойко Г. Удосконалення навиків читання студентів-іноземців на заняттях з української мови як іноземної. *Парадигма пізнання: гуманітарні питання*. 2016. № 13. С. 125–136.
4. Мацюк З. Лінгвістичні основи методики викладання граматики української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2007. Вип. 2. С. 31–39.
5. Рибізант І. Поема Тараса Шевченка «Катерина» як навчальний матеріал для читання в курсі української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2014. Вип. 9. С. 219–225.
6. Бурковська О. Термінологія та номенклатура лісівництва в курсі української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2014. Вип. 10. С. 113–120.
7. Овдіюк В. Рекламний текст у курсі української мови як іноземної: соціокультурний підхід. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2014. Вип. 9. С. 234–242.
8. Антонів О. Українська пісня як об'єкт вивчення в іншомовній аудиторії. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2009. Вип. 4. С. 206–211.
9. Фецько І. Українська термінологіка музейництва як навчальний матеріал для студентів-іноземців. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2014. Вип. 9. С. 123–135.
10. Бойко Г. Лексико-граматичні тести та вправи з української мови як іноземної в контексті оцінювання мовної компетенції студентів-іноземців технічних спеціальностей (архітектура). *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2015. Вип. 11. С. 57–64.
11. Горда О. Структура та зміст уроку на тему «Робота» з української мови як іноземної. *Південний архів (філологічні науки)*. 2018. № 75. С. 136–141.
12. Коломієць Є. Дикий ангел. URL : <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=1033>.
13. Антисуржик – правильна мова. URL : https://ukrainskamova.com/publ/chinnij_pravopis/leksika/antisurzhih_pravilna_mova/5-1-0-244.
14. Конфлікт поколінь – що за цим стоїть? URL : <https://kibit.edu.ua/news/konflikt-pokolenij/>.
15. Теорія поколінь (x, y, z). URL : <https://learning.ua/blog/201711/teoriia-pokolin-x-y-z/>

УДК 811.161.2'72

**КОНЦЕПТИ ПЕРЕМОГА ТА ПОРАЗКА
В ІСТОРИЧНИХ РОМАНАХ ЛІНИ КОСТЕНКО**

**CONCEPTS VICTORY AND DEFEAT
IN HISTORICAL NOVELS BY LINA KOSTENKO**

Циганок І.Б.,

orcid.org/0000-0002-3213-8624

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови та літератури

Ізмаїльського державного гуманітарного університету

У статті на матеріалі історичних романів у віршах «Берестечко» та «Маруся Чурай» Ліни Костенко здійснено спробу описати семантичну структуру та вербальні вияви антонімічних контекстам *перемога* й *поразка*. Звернено увагу на їх метафоричні моделі. У науковій розвідці доведено, що означені концепти виступають багатозначними завдяки наскрізній образності текстових віршових структур. Для вербалізації цих концептуальних понять поетеса використовує іменники, а також дієслова, прикметники і дієприкметники. Вона створює контексти філософського спрямування з негативним чи позитивним стилістичним маркуванням. Концепти *перемога* й *поразка* входять до ядра концептосфери історичних романів, втягуючи туди інші лейтмотиви, як-от: воля, душа, життя, смерть, Україна.

Ключові слова: концепт, вербалізація, концептосистема, поразка, перемога.

В статье на материале исторических романов в стихах «Берестечко» и «Маруся Чурай» Лины Костенко предпринята попытка описать семантическую структуру и особенности вербализации контекстам-антонимов *победа* и *поражение*. Особое внимание обращается на их метафорические модели. В статье доказывается, что эти концепты характеризуются полисемией, которая достигается с помощью сквозной образности поэтических струк-